

BOTANICUM

KASVITIETEEN TIEDOTUSLEHTI • 6/2016 • 9.9.2016

Helsingin yliopiston Luonnontieteellisen keskuksen Luomuksen kasvitieteen yksikkö
sekä Biotieteiden laitos (kasvibiologia)

Vastaava päätoimittaja Marko Hyvärinen (@helsinki.fi), toimittaja Leena Helynranta (@helsinki.fi)

LUONNONTIETEELLINEN KESKUSMUSEO
KASVITIEDE

Vierailijoita

- 1.–5.8. **Peter Zhurbenko**, Venäjä, St. Petersburg, Komarov Botanical Institute. *Iris*; kasvimuseon ja kasvitieteellisen puutarhan kokoelmat. Yhteyshenkilö Pertti Uotila.
- 4.–9.8. **Dmitry German**, Saksa, University of Heidelberg, Centre for Organismal Studies. *Erysimum*. Yhteyshenkilö Alexander Sennikov.
- 12.8. **Sabrina Rilke**, Saksa, Ernst Moritz Arndt Universität Greifswald. *Salsola*. Yhteyshenkilö Mikko Piirainen.
- 29.8. **Tiiu Speek**, Viro, Tallinna. Tutki kirjaston Kasvitieteen historia -osastoa. Tutkimusaihe *Balttien ja suomalaisten tutkimusmatkat luoteiseen Amerikkaan Alaskan kuullessa Venäjään*. Yhteyshenkilö Teuvo Ahti.
- 19.–24.9. **Anna Demidova**, Venäjä, Moskova, Lomonosov State University. *Cladonia of Vietnam and Central Russia*. Yhteyshenkilö Leena Myllys.
- 21.9.–5.10. **Christopher Fraser-Jenkins**, Iso-Britannia / Nepal, Katmandu. *Dryopteris*. Yhteyshenkilö Henry Väre.

Matkoilla

- 10.–19.8. **Alexander Sennikov**, Venäjä, St. Petersburg, Komarov Botanical Institute. *Flora of Kyrgyzstan* (herbarium work).
- 19.–22.9. **Heli Fitzgerald**, Liettua, Vilna. Nordic/ECPGR Joint Workshop: Plant genetic resources for food security and ecosystem services – Planning and implementing national and regional conservation strategies. Esitykset: *Development of common Nordic conservation action plan – goals and progress* (H. Fitzgerald) ja *National and regional conservation strategies – an overview* (H. Fitzgerald ja Nigel Maxted).

Sieniasiantuntijat päivystävät kasvimuseolla (viikko, päivät, nimi, puhelinnumerot)

37	(12.–16.9.)	Pertti Salo	02941 24445	050 415 6757
38	(19.–23.9.)	Tea von Bonsdorff	02941 24553	050 318 5199

Kollokviosyys 2016

Kasvitieteen kollokviot järjestetään **torstai-iltapäivisin kello 14.00–15** Kaisaniemessä kasvimuseorakennuksen Nylander-salissa. Kahvin voi hakea mukaan toisen kerroksen kahvihuoneesta. Järjestäjänä toimii suojelusuunnittelija **Tea von Bonsdorff**, tea.vonbonsdorff@helsinki.fi. **Tule kertomaan** kasvi- tai sienitieteen tutkimusaiheesta tai vaikka kiintoisasta kongressimatkasta!

- 6.10. Kasvitieteen yksikön johtaja **Marko Hyvärinen**: *Kansainvälisen jäkälätieteellisen kongressin antia ja tunnelmia järjestäjien näkökulmasta*.
- 20.10. Tietokirjailija **Eeva-Liisa Hallanaro** ja SYKEN projektipäällikkö **Saija Kuusela**: *Metsäneliöiden matka tietokirjan lehdille*. Metsän salainen elämä -kirjan toimittajat kertovat kirjan teosta.
- 3.11. Yliopistonlehtori, dosentti **Sirkku Manninen**: *Epiphytic lichens and atmospheric N pollution in Helsinki – preliminary results from the summer 2016*.
- 17.11. Avoin.
- 1.12. Avoin.
- 15.12. Avoin.

Mari siemenpankkiverkoston ohjausryhmään

Museomestari **Mari Miranto** on valittu Euroopan siemenpankkiverkoston (ENSCONET Consortium)

ohjausryhmän jäseneksi. Ohjausryhmä koostuu

kolmesta jäsenestä sekä Millennium-siemenpankin edustajasta. Ryhmän tehtävänä on koordinoita 31 eurooppalaisesta siemenpankista koostuvan verkoston toimintaa.

Kuva Laura Hiisivuori

Jäkäläkongressi oli menestys

Kahdeksas kansainvälinen jäkälätieteen kongressi IAL8 järjestettiin Helsingissä 1.–5.8. Pääjärjestäjä oli Luomus, ja Turku ja Oulu osallistuivat tapahtumaan organisoimalla retkeilyt. Osallistujia oli kongressissa yli 300, joten kyseessä oli varsin mittava tapahtuma. Vaikka järjestelyjen vaatima työmäärä oli valtaisa ja kesti monta vuotta, kaikki sujui loistavasti sekä ennen kongressia että sen aikana. Jopa sää suosi! Voisiko olla helsinkiläisempää tarjottavaa vieraille pitkän päivän päätteeksi kuin juhlaillallinen Klippanilla: suurista ikkunoista sai katsella laskevaa aurinkoa, kaupungin silhouettia ja merimaisemaa laivoneen ja purjeveneineen. Puutarhan järjestämät juhlat olivat myös niin onnistuneet, että vieraat eivät malttaneet lähteä pois. Suomen luontoon tutustuttiin Turun ja Helsingin saaristossa sekä Lapissa. Kongressia juhlistava uusi kirjajärkälä, Lichens of Finland, herätti myös paljon ihastusta. Kongressin tieteellinen anti oli erittäin kiinnostava ja monipuolinen, ja erinomaisia esityksiä kuultiin varsinkin nuorilta tutkijoilta. Vanhoja ja uusia ystäviä ja kollegoja tavattiin. Onnekkaisesti kohdallemme osui myös alan kohuttu, tuore uutinen: jäkälän kolmas osakas, kantasieniin kuuluva hiiva, josta oli esitelmöimässä sen löytäjä, Toby Spribille. Hieno kongressi. Kehuja satelikin joka puolelta, ja nyt tuntuu erityisen mukavalta välittää kiitokset vielä kertaalleen eteenpäin, kaikille järjestäjille ja tapahtuman tukijoille. Selvisimme urakasta! — Soili Stenroos

Esitelmien ja postereiden abstraktit ovat luettavissa verkossa ial.luomus.fi ► Instructions and information ► Abstracts

IAL8 osallistujat yliopiston juhlasalissa 5.8. Kuva Mikael Rantalainen. Kuva myös verkossa ial.luomus.fi ► Photos ► Group photo

Uusi jäkäläkirja *Lichens of Finland* on nyt myynnissä, <http://www.luomus.fi/fi/kirjat>

Raquelin pitkä vierailu päättyi tältä erää

Raquel Pino Bodas jätti sienitiimin elokuun puolivälissä oltuaan Helsingissä useamman vuoden erilaisilla lyhytaikaisilla rahoituksilla. Viimeisin rahoitus, Marie Curie, päättyi

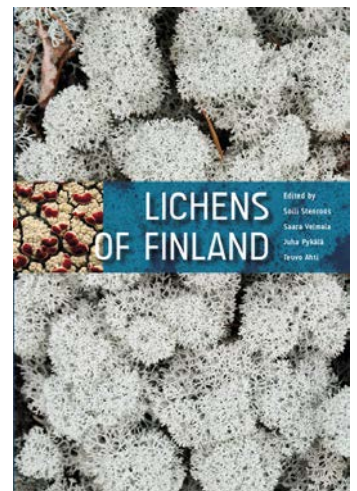
heinäkuun lopussa, mutta Raquel jäi vielä auttamaan jäkäläkongressin (IAL8) järjestelyissä ja osallistumaan itsekkin. Raquel on työssään varsinainen tehopakkaus ja pisti meihin muihinkin vauhtia. Pieni *Cladonia*-tiimimme sai aikaan useita julkaisuja ja käsikirjoituksia valmistui tai saatiin alkuun.

Yhteistyöllämme on pitkä taustakin. Raquelin entinen ohjaaja, Ana Rosa Burgaz (Complutense University, Madrid), on Teuvo Ahdin pitkäaikainen yhteistyökumppani. Näin ollen *Cladonioita* tutkitaan jo toisessa polvessa sekä Madridissa että täällä meillä. ”Nelikkomme” yhteistyö jatkuu ja uusia suunnitelmia on tehty. Näemme siis Raquelin vielä Helsingissä useamman kerran. Raquel aloittaa syksyllä kaksivuotisen työnsä kantasienitutkimusryhmässä Real Jardín Botánico, Madridissa, mutta jatkaa *Cladonia*-tutkimusta sen ohella.

— Soili Stenroos

Kuva Annika Ljungberg

Jäkäläkongressin herbaariovierailijat

Heinäkuun lopussa ja elokuun alussa kasvimuseon jäkäläkokoelmat kokivat uskomattoman suuren vierailijatulvan. Tosin henkilökunta oli varautunut siihen muun muassa hankkimalla lukuisia mikroskooppeja ja työpisteitä käyttöön. Tutkijoista osa oli ilmoittautunut etukäteen, mutta monet pyrkivät kokoelmiin vasta kongressin aikana tai sen jälkeen. Teuvo oli varautunut olemaan paikalla myöhään iltaisin sekä viikonloppuinakin.

Vierailleita tutkijoita kirjattiin 56, joskin luku on hieman epätarkka. Kaikki katsoivat joitakin erityisiä jäkäläryhmiä (tai joskus muita sieniäkin), jotka on mainittu kunkin nimen yhteydessä. Sadat näytteet saivat uuden määrittelyn tai vahvistuksen. Toista kymmentä lainaa tilattiin.

Working in the Mycology Herbarium (mainly lichen collections) during the IAL8 Symposium in July-August 2016:

- **Jessica Allen**, The New York Botanical Garden, Bronx, NY, USA – coastal plain lichens of eastern North America
- **Andre Aptroot**, ABL Herbarium, Soest, Netherlands – tropical lichens, *Cladonia* of Korea
- **Ulf Arup**, Lund University, Sweden – *Lecanora*
- **Andreas Beck**, Botanische Staatssammlung München, Germany – *Cladonia grayi* group
- **Irwin Brodo**, Canadian Museum of Nature, Ottawa, ON, Canada – lichens of Ontario
- **Violeta Calatayud**, University of Valencia, Spain – lichenicolous fungi
- **Sergey Chernokov**, Komarov Botanical Institute, St. Petersburg, Russia – lichens of Russia
- **Luis Fernando Coca**, Universidad de Caldas, Manizales, Colombia – *Coccocarpi*
- **Maria Cullen**, AlphaTaxa, Dublin, Ireland – Ellen Hutchins specimens
- **Evgeny Davydov**, Altai State University, Barnaul, Russia – *Umbilicaria*, *Lasallia*
- **Heidi Döring**, Germany – *Exobasidium*, *Stereocaulon*
- **Stefan Ekman**, Uppsala University, Sweden – *Bacidia*, *Bacidina*
- **Howard Fox**, National Botanic Gardens, Dublin, Ireland – Ellen Hutchins (1785–1815) specimens in Herb. W. Nylander (a few found, representing some of the oldest specimens in the lichen herbarium)
- **Julia Gerasimova**, Komarov Botanical Institute, St. Petersburg, Russia – *Bacidia*, *Bacidina*
- **Katherine Glew**, University of Washington, Seattle, WA, USA – lichens of Northwest Pacific
- **Anna Guttová**, Slovak Academy of Sciences, Bratislava, Slovakia – *Solenopsis*
- **Diane Haughland**, Alberta Biodiversity Monitoring Institute, Royal Alberta Museum, Edmonton, AB, Canada – *Cladonia* of western Canada
- **David L. Hawksworth**, Universidad Complutense de Madrid, Spain – *Pseudephebe*
- **Starri Heiðmarsson**, Icelandic Institute of Natural History, Akureyri, Iceland – *Verrucaria*
- **Emily Holt**, Utah Valley University, Orem, UT, USA – tundra lichens of Alaska
- **Soon Gyu Hong**, National University of Technology, Incheon, South Korea – Antarctic *Cladonia*
- **Aziz Ismailov**, Mountain Botanical Garden, Makhachkala, Russia – lichens of Dagestan
- **Per Magnus Jørgensen**, University of Bergen, Norway – Pannariaceae
- **Gintaras Kantvilas**, Tasmanian Herbarium, Hobart, Australia – *Cladonia* of Tasmania, *Siphula*
- **Olga Kataeva**, Komarov Botanical Institute, St Petersburg, Russia – *Ramalina* of Russia
- **Allison Knight**, University of Otago, Dunedin, New Zealand – lichenological library
- **Alicia Košťuhová**, Masaryk University, Brno, Czech Republic (Slovakia) – *Cladonia* of Korea
- **Martin Kukwa**, University of Gdańsk, Poland – *Ochrolechia*, lichens of Bolivia
- **Ekaterina Kuznetsova**, St. Petersburg State University, Russia – *Platismatia*, *Cetrelia* and *Tuckermannopsis* of Russia
- **Scott LaGrecia**, Cornell University, Ithaca, NY, USA – *Ramalina*, lichens of Bermuda
- **Beeyoung Lee**, Suncheon National University, South Korea – *Arthonia*
- **James Lendemer**, The New York Botanical Garden, Bronx, NY, USA – lichens of Alabama, identifying a few hundred Alabama specimens in the collection of Herbert A. McCullough, which forms part of the herbarium Aino Henssen
- **Lars L. Ludwig**, University of Otago, Dunedin, New Zealand – *Siphula*
- **Bruce McCune**, Oregon State University, Corvallis, OR, USA – *Stereocaulon* of Alaska, *Hypogymnia*
- **Troy McMullin**, Canadian Museum of Nature, Ottawa, ON, Canada – lichens of Ontario and Quebec
- **Olga Nadyeina**, Swiss Federal Research Institute WSL, Birmensdorf, Switzerland (Germany) – *Lobaria*
- **Peter Nelson**, University of Maine, Fort Kent, ME, USA – lichens of Alaska
- **Ede Oja**, University of Tartu, Estonia – dune lichens of Estonia
- **Chae Haeng Park**, Korea Polar Research Institute, Incheon, South Korea – *Psoroma*
- **Jung Shin Park**, Suncheon National University, South Korea – Antarctic *Cladonia*
- **Alexander Paukov**, Ural Federal University, Ekaterinburg, Russia – *Aspicilia* and *Circinaria* of Asia and Russia
- **Christian Printzen**, Senckenberg Research Institute and Nature History Museum, Frankfurt, Germany – *Biatora*
- **Roger Rosentreter**, Boise State University, Boise, ID, USA – lichens of western USA
- **Jae Eun So**, Korea Polar Research Institute, Incheon, South Korea – *Cladonia* of Antarctic, Falkland Islands, 8.–25.8.
- **Mohammad Sohrabi**, Iranian Research Organization for Science and Technology, Tehran, Iran – Lichen Flora of Iran
- **Elsie Stocker-Wörgötter**, Universität Graz, Austria – Acharius and Nylander herbaria
- **Irina Urbanavichene**, Komarov Botanical Institute, St. Petersburg, Russia – Caucasian lichens, *Cladonia*
- **Joana Vieira**, University of Lisbon, Portugal – epiphytes of Portugal (stays to September, mainly in Viikki)
- **Li Song Wang**, Kunming Institute of Botany, Kunming, China – *Bryoria* of East Asia
- **Xin Yu Wang**, Kunming Institute of Botany, Kunming, China – *Anzia*, *Everniastrum*
- **Osamu Watanuki**, Akita Prefectural University, Akita City, Japan – *Buellia* of Japan
- **Gothamie Weerakoon**, The Field Museum, Chicago, IL, USA (Sri Lanka) – lichens of Sri Lanka

- **Tim Wheeler**, University of Montana, Missoula, MT, USA – *Bellemeria*, *Koerberiella*
- **Jung Jae Woo**, Sunchon National University, South Korea – *Arthonia*
- **Zakieh Zakeri**, Senckenberg Museum of Natural History Görlitz, Germany (Iran) – *Aspicilia*
- **Mikhail Zhurbenko**, Komarov Botanical Institute, St. Petersburg, Russia – lichenicolous fungi on *Thamnomia*, *Siphula*

Mitä hyötyä vierailijoista oli meille?

- Jäkäläkokoelmamme ovat ”impressive” tai ”fantastic” – joita termejä kuulumme useilta kävijöiltä. Ovathan ne ehkä jopa maailman suurimmat, kun Henssenin kokoelmat on saatu kokonaan liitetyiksi. Nyt niistä vain osa oli käytettävissä. Tyyppinäytteitä ja DNA-vouchereitakin on runsaasti. Niinpä on tärkeää että kokoelmia käytetään. Siksihän ne ovat olemassa.
- Myös jäkäläkirjastoa haluttiin katsoa. Lähes jokainen löysi siitä jotakin, jota ei ollut ennen nähnyt.
- Lukuisia julkaisuja (lähinnä kirjoja) saatiin osanottajilta lahjaksi.
- Järjestetystä duplikaattijulkaisujen näyttelystä lähes jokainen löysi jotakin kotiin vietävää. Myös puutarhan kirjakaupasta myytiin julkaisuja.
- Useat tutkijat ilmaisivat suunnittelevansa uutta käyntiä museoomme.
- Museolle annettiin jonkin verran lahjanäytteitä. Korealaisten tutkijoiden aineisto Antarktuksesta, Falklandin saarilta, Chilestä ja Huippuvuorilta (muutama sata näytettä, joista kaikista tehty DNA-analyysi!) on erityisen arvokas.
- Spesialistien toimesta löytyi muun muassa Suomelle uusia lajeja.
- Suomalaiset saivat yhteistyö- ja matkakutsuja kaukomaista myöten.
- Ehkä tärkeintä oli huomata, että kokoelmamme on kansainvälisesti keskeinen, kattavuudeltaan globaalinen ja siksi elävä tutkimusaineiston ensiluokkainen sijoituspaikka.
- Huomautuksia tuli tietenkin siitä, että kokoelmien systeemin järjestely on kesken, backlog on edelleen suuri, tiedostointi on alkuvaiheessaan, kokoelmarakennus on sopimaton (muun muassa puukaapit) ja ahdas, lämpötila kokoelmille liian korkea, laboratoriotilat ovat olemattomat, laajat kokoelmat on etäsijoitettu ja kirjasto on tulossa lähes käyttökelpottomaksi.

— Leena Myllys ja Teuvo Ahti

In memoriam

FT **Terttu Vartiainen** kuoli 3.6.2016 Helsingissä. Hän oli syntynyt Viipurissa 10.11.1920. Hän toimi muun muassa biologian ja maantieteen opettajana Karjalan yhteiskoulussa Helsingissä, sitten sekä Oulun että Helsingin normaalilyseoissa ja lopulta yliopettajana opettajankoulutuslaitoksen didaktiikan lehtorina. Hänellä oli myös farmaseutin tutkinto. Hän väitteli 1980 Perämeren saarten maankohoamisalueiden kasvillisuudesta. Jo 1953 hän julkaisi artikkelin Maakrunnin ja Ristikarin kasvistosta. Hänen kasvinäytteitään on paljon Helsingin kasvimuseossa, mm. nykyisestä Perämeren kansallispuistosta, Haapasaaren saaristosta ynnä muualta. — Teuvo Ahti

Kuva hs.fi/muistot

Dr. **Dan Henry Nicholson** (1933–2016) toimi Washingtonissa Yhdysvaltain luonnonhistoriallisessa kansallismuseossa. Hän oli tunnettu erityisesti kasvien nimistöguruna ja muun muassa kasvien nimistösääntöjen ja Taxon-lehden nomenklatuuritoimittajana. Lisäksi hän oli vehkakasvien (Araceae) ja Kaakkois-Aasian kasvien spesialisti. Hän kävi Suomessa tapaamassa nimistötutkijakollegaansa Pekka Isoviitaa Lammin biologisella asemalla 1983 palatessaan tutkimusmatkaltaan Etelä-Kiinasta. Myöhemmin 1996–2002 hän auttoi laitoksessaan (Smithsonian Institution) työskennelleitä suomalaisia (Teuvo Ahti, Soili Stenroos, Kati Vierikko, Ilona Oksanen) monin tavoin. — Teuvo Ahti

Dan Nicholson ja kukkiva jättipökkövehka (*Amorphophallus titanum*) 2003. Kuva The Plant Press, New Series, Vol.19: 3.

Seppo Eurola 29.3.1930–27.8.2016

Oulun yliopiston Kasvitieteen laitoksen apulaisprofessori Seppo Eurola menehtyi lauantaina 27.8.2016 nopeasti edenneeseen syöpään. Eurola opiskeli Helsingin yliopistossa eläin-, kasvi- ja maantiedettä. Pro gradu -työnsä hän teki Saimaan rantakasvillisuudesta 1954. Samasta aiheesta hän oli jo koululaisena tehnyt Luonto-Liiton kultamerkkityön. Etelä-Karjalan allergia- ja ympäristöinstituutissa on valmistumassa opinnäytetyö, jossa Eurolan näytealat on tutkittu uudelleen.

Eurola osallistui opiskelijana 1950-luvulla valtakunnalliseen metsien linja-arviointiin ja teki arvokkaita kasvilöytöjä, kuten luhtaorvokin (*Viola uliginosa*) laaja esiintymä Hangosta vuonna 1951. Hän kuului prof. Aarno Kalelan Suomen alueellisen kasvillisuuden tutkimusryhmään, jonka muita jäseniä olivat Paavo Havas, Pekka Isoviita, Rauno Ruuhijärvi ja Yrjö Vasari. Laaja, 243-sivuinen väitöskirja Über die regionale Einteilung der südfinnischen Moore valmistui vuonna 1962. Eurola teki pitkän opettajan- ja tutkijanuran Oulun yliopiston Kasvitieteen laitoksen apulaisprofessorina 1962–1993. Eläkkeelle jäätyään hän muutti Muhokselta Papinahontielle Jämsään.

Eurolan keskeisiä tutkimusaiheita olivat suokasvillisuuden ja tunturikasvillisuuden luokittelu. Hän tutki arktis-alpiinista kasvillisuutta Grönlannissa ja Huippuvuorilla 1960-luvulla ja Suomessa etenkin Kilpisjärvellä. Eurola oli

Helsingin yliopiston kasvitieteen dosentti 1971–1993. Dosenttuuriopetusta hän antoi Kilpisjärvellä pidetyillä tunturikasviekologian kursseilla, joihin osallistuivat etenkin Helsingin ja Oulun opiskelijat. Monet opiskelijat ovat perehtyneet hänen laatimiinsa hyvin perusteellisiin suokasvillisuus- ja tunturikasvillisuusoppaisiin. Uusi Sata suotyyppeä -teos julkaistiin 2015. Suoseuran kunniajäseneksi Eurola valittiin vuonna 1999, Vanamon hopeisen Kairamo-mitalin hän sai 2001.

Seppo Eurola tullaan muistamaan paitsi tutkijana ennen kaikkea huolella aiheeseensa perehtyneenä opettajana ja opinnäytetyön ohjaajana. Opetus Oulun kenttäasemilla Hailuodon Marjaniemessä ja Kuusamon Oulangalla jättivät monille mieluisia muistoja Seposta. — Henry Väre

Kuonjarvarri 20.7.1989. Kuva Henry Väre.

Kairamo-mitalin luovutustilaisuus 15.2.2001. Onittelemassa Marja Härkönen. Kuva Timo Saarinen, julkaistu Luonnon Tutkijassa 105(1).

Vapaaehtoistyöskentelijät (volunteers)

Huhtikuu 2016 oli Volunteer Appreciation Month (Vapaaehtoisten arvostuksen kuukausi) Yhdysvaltain kansallismuseossa Washingtonissa (ks. [The Plant Press, New Series 19\(3\): 5](#), 2016). Kymmenen vapaaehtoista palkittiin 5, 10, 20, 25 tai jopa 30 vuoden ”palvelusta” museossa. Tehokas on muun muassa The Monday Plant Mounting Crew, joka maanantai työskentelevä kasvinäytteiden kiinnittäjätiimi. Vapaaehtoisten käyttö museoissa on Amerikassa erittäin yleistä, lukiolaisista eläkeläisiin (esimerkiksi viikonloppuina he yleisesti huolehtivat museoiden tai kirjastojen aukiolosta). Köyhtyvä Suomikin voisi varmaan ottaa tästä mallia. Yhdysvaltain kansallismuseon Smithsonian Institutionissa (jossa kasvikoelmat sijaitsevat) on muun muassa kymmeniä vapaaehtoistutkijoita ja avustajia. — Teuvo Ahti

Jäkälien mikrobiomi herbaariossa

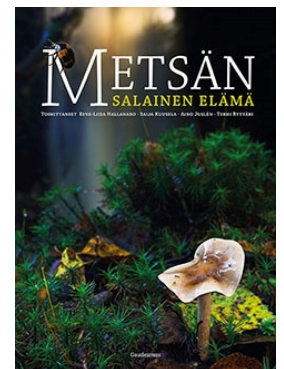
Viime aikoina on sanomalehtiä myöten kerrottu kuinka jäkälistä on sienien ja levän lisäksi löytynyt bakteereja ja ”endolikenisiä” sieniä, oikeastaan kokonainen mikrobiomi. Washingtonissa (US) on palkattu tohtori Manuela Dal Forno erityisesti selvittämään, onko herbaarionäytteiden jäkälistä määritettävissä molekyyli-systematiikan menetelmin näkymätön mikrobiomi ”to add another data layer to millions of existing collections deposited in museums worldwide”. Nykyään herbaarioissa jo yleisesti etsitään jäkäliden pinnalla esiintyviä likenikolisia sieniä, jolloin yleistenkin lajien näytteet voivat osoittautua merkityksellisiksi. Meillä Soili Stenroos ja Raquel Pino Bodas ovat viime aikoina tutkineet etenkin *Cladonia*- ja *Cladia*-lajien ja Hanna Lindgren ja Leena Mylly *Bryoria*-lajien likenikolisia sieniä muun muassa molekyyli-taksonomian menetelmin. — Teuvo Ahti

Uusia julkaisuja

- Ahti, T., Mayrhofer, H., Schultz, M., Tehler, A. & Friday, A. M. 2016: First supplement to the lichen checklist of South Africa. — *Bothalia* 46(1): 1–8.
- Alanko, T. 2016: Helsinki, Presidentinlinnan Makrofossiilitutkimukset, Presidentinlinna 2013–14. — Teoksessa Heikkinen, M. 2016, Helsinki Presidentinlinna. Historiallisella kaupunkialueella (1640–) sijaitsevan rakennuksen ja pihojen peruskorjauksen arkeologinen valvonta huhtikuu 2013 – huhtikuu 2014. Tutkimusraportti, Liite 6: 1–23. Helsingin kaupunginmuseo, Kulttuuriympäristöyksikkö.
- Barkworth, M.E., Watson, M., Barrie, F.R., Belyaeva, I.V., Chung, R.C.K., Dašková, J., Davidse, G., Dönmez, A.A., Doweld, A.B., Dressler, S., Flann, C., Gandhi, K., Geltman, D., Glen, H.F., Greuter, W., Head, M.J., Jahn, R., Janarthanam, M.K., Katinas, L., Kirk, P.M., Klazenga, N., Kusber, W.-H., Kvaček, J., Malécot, V., Mann, D.G., Marhold, K., Nagamasu, H., Nicolson, N., Paton, A., Patterson, D.J., Price, M.J., Prud'homme van Reine, W.F., Schneider, C.W., Sennikov, A.N., Smith, G.F., Stevens, P.F., Yang, Z.-L., Zhang, X.-C. & Zuccarello, G.C. 2016: Proposals to provide for registration of new names and nomenclatural acts. — *Taxon* 65(3): 656–658.
- Barkworth, M.E., Watson, M., Barrie, F.R., Belyaeva, I.V., Chung, R.C.K., Dašková, J., Davidse, G., Dönmez, A.A., Doweld, A.B., Dressler, S., Flann, C., Gandhi, K., Geltman, D., Glen, H.F., Greuter, W., Head, M.J., Jahn, R., Janarthanam, M.K., Katinas, L., Kirk, P.M., Klazenga, N., Kusber, W.-H., Kvaček, J., Malécot, V., Mann, D.G., Marhold, K., Nagamasu, H., Nicolson, N., Paton, A., Patterson, D.J., Price, M.J., Prud'homme van Reine, W.F., Schneider, C.W., Sennikov, A.N., Smith, G.F., Stevens, P.F., Yang, Z.-L., Zhang, X.-C. & Zuccarello, G.C. 2016: Report of the Special Committee on Registration of Algal and Plant Names (including fossils). — *Taxon* 65(3): 670–672.

- von Bonsdorff, T.** 2016: Sienet kertovat enemmän. — Teoksessa Hallanaro, E.-L., Kuusela, S., Juslén, A. & Rytteri, T. (toim.) 2016, Metsän salainen elämä, s. 228–229. Gaudeamus Helsinki University Press.
- Fagerstedt, K., Pellinen, K., Saranpää, P. & Timonen, T.** 2016: Tunnista puu ja puuaine. — 180 s. Metsäkustannus, Helsinki. [Esittely kustantajan sivuilla.](#)
- Fitzgerald, H., Korpelainen, H. & Veteläinen, M.** 2016: Developing a crop wild relative conservation strategy for Finland. — In: Maxted, N., Dulloo, M. & Ford-Lloyd, B. (eds.), Enhancing Crop Genepool Use: Capturing wild relative and landrace diversity for crop improvement, p. 206–216. CABI Publishing, Wallingford, UK.
- Havas-Matilainen, P.** 2016: Etäsuojelussa kasvitieteellisessä puutarhassa. — Sorbifolia (47) 2: 51–66.
- Iriondo, J. M., Fielder, H., Fitzgerald, H., Kell, S., Labokas, J., Magos-Brehm, J., Maxted, N., Negri, V., Phillips, J., Rubia-Teso, M.-L., Sensen, S. & Taylor, N.** 2016: National Strategies for the Conservation of Crop Wild Relatives. — In: Maxted, N., Dulloo, M. & Ford-Lloyd, B. (eds.), Enhancing Crop Genepool Use: Capturing wild relative and landrace diversity for crop improvement, p. 161–171. CABI Publishing, Wallingford, UK.
- Laaka-Lindberg, S., Ryömä, R. & He, X.** 2016: Hitupihtisammalta etsimässä. — Teoksessa Hallanaro, E.-L., Kuusela, S., Juslén, A. & Rytteri, T. (toim.) 2016, Metsän salainen elämä, s. 126–137. Gaudeamus Helsinki University Press.
- Markkola, A., Saravesi, K., Aikio, S., Taulavuori, E. & Taulavuori, K.** 2016: Light-driven host-symbiont interactions under hosts' range shifts caused by global warming: A review. — Environmental and Experimental Botany 121: 48–55.
- Myllys, L. & Launis, A.** 2016: Eläkö tuo pilkku? — Teoksessa Hallanaro, E.-L., Kuusela, S., Juslén, A. & Rytteri, T. (toim.) 2016, Metsän salainen elämä, s. 114–125. Gaudeamus Helsinki University Press.
- Oldén, A., Ryömä, R., He, X. & Laaka-Lindberg, S.** 2016: Rusorahthusammal ja sen kaverit. — Teoksessa Hallanaro, E.-L., Kuusela, S., Juslén, A. & Rytteri, T. (toim.) 2016, Metsän salainen elämä, s. 348–359. Gaudeamus Helsinki University Press.
- Sennikov, A.N.** 2016: Proposals to change the author, place, and date of publication of Actinidiaceae, Eucommiaceae, Lardizabalaceae, Melanthiaceae, Primulaceae and Theaceae. — Taxon 65(3): 633–634.
- Sennikov, A.N.** 2016: Proposals clarifying the status of admixtures and parts of taxonomically mixed type specimens. — Taxon 65(3): 647–650.
- Sennikov, A.N. & Calonje, M.** 2016: Proposals on distinguishing between later homonyms and isonyms, with further notes on type designations. — Taxon 65(4): 894–896.
- Somlyay, L. & Sennikov, A.N.** 2016: *Atlas Florae Europaeae* notes 30. Resurrection and typification of the name *Sorbus semipinnata* Borbás (Rosaceae). — Phytotaxa 266(1): 45–47.
- Stenroos, S. & Huhtinen, S.** 2016: Sammalten pienet sienivieraat. — Teoksessa Hallanaro, E.-L., Kuusela, S., Juslén, A. & Rytteri, T. (toim.) 2016, Metsän salainen elämä, s. 68–77. Gaudeamus Helsinki University Press.
- Stenroos, S., Velmala, S., Pykälä, J. & Ahti, T.** 2016: Lichens of Finland. — Norrlinia 30: 1–896. Luonnontieteellinen keskusmuseo LUOMUS.
- Tarasova, V.N., Kalacheva, L.A., Shvetsova, V.O., Stepanchikova, I.S. & Ahti, T.** 2016: Lichens on Scots pine (*Pinus sylvestris*) in mossy pine forests in the Kivach Nature Reserve. — Trudy Gosudarstvennogo Prirodnogo Zapovednika Kivach 7: 7–12. (Venäjäksi).
- Timonen, T. & Harju, P.** 2016: Identification of wood samples at Jabal Haroun. — Teoksessa: Zbigniew, F., Frösen, J. & Holappa, M. (toim.), Petra – The Mountain of Aron II, The Nabataean Sanctuary and the Byzantine Monastery, p. 479–486 (Chapter 18). Finska Vetenskaps-Societeten – Suomen Tiedeseura.
- Uotila, P.** 2016: Jäkälätieteellinen maailmankongressi. — Lutukka 32(2): 34.
- Uotila, P. & Lomonosova, M.N.** 2016: Taxonomic circumscription and synonymy of *Chenopodium karoï* and *C. acerifolium* (Chenopodiaceae). — Annales Botanici Fennici 53: 223–237.
- Väre, H., Gogoi, R. & Arisdason, W.** 2016: Markku Häkkinen, 1946–2015. — Taxon 65(4): 935–936.

Tiedote Luomuksen sivuilla

Esiintymisiä

- Bonsdorff, Tea:** Sienimetsästä löytyy tänä vuonna hyvä sato – Testaa, tunnetko tatit. Haastattelu, HSTV/HS.fi, 26.8. [Katso video.](#)
- Bonsdorff, Tea:** Sienimetsästä löytyy tänä vuonna hyvä sato. Lehtihaastattelu, Helsingin Sanomat, 27.8.
- Bonsdorff, Tea:** Metsän myrkyneittäjät. Lehtihaastattelu, Helsingin Sanomat, Tiede, 19.9.
- Paukkunen, Juh:** Myrkkypistiäiskartoitus. Luomuksen museomestari tekee harrastuksenaan myrkkypistiäiskartoitusta Kumpulán kasvitieteellisessä puutarhassa Helsingissä. Tv-haastattelu, Yle aamu-tv, Luonto lähellä. [Katso Yle Arenassa.](#)
- Salo, Pertti:** Sieniasiantuntija: ”Joka vuosi tulee maanantaisin kyselyjä, mitä me eilen syötiin”. Lehtihaastattelu, [Maaseudun Tulevaisuus](#) 7.8.
- Uotila, Pertti:** Luonnonkukkien loistetta. Asiantuntijana Yle Radio Suomen Luonto-Suomi -ohjelmassa 3.8.

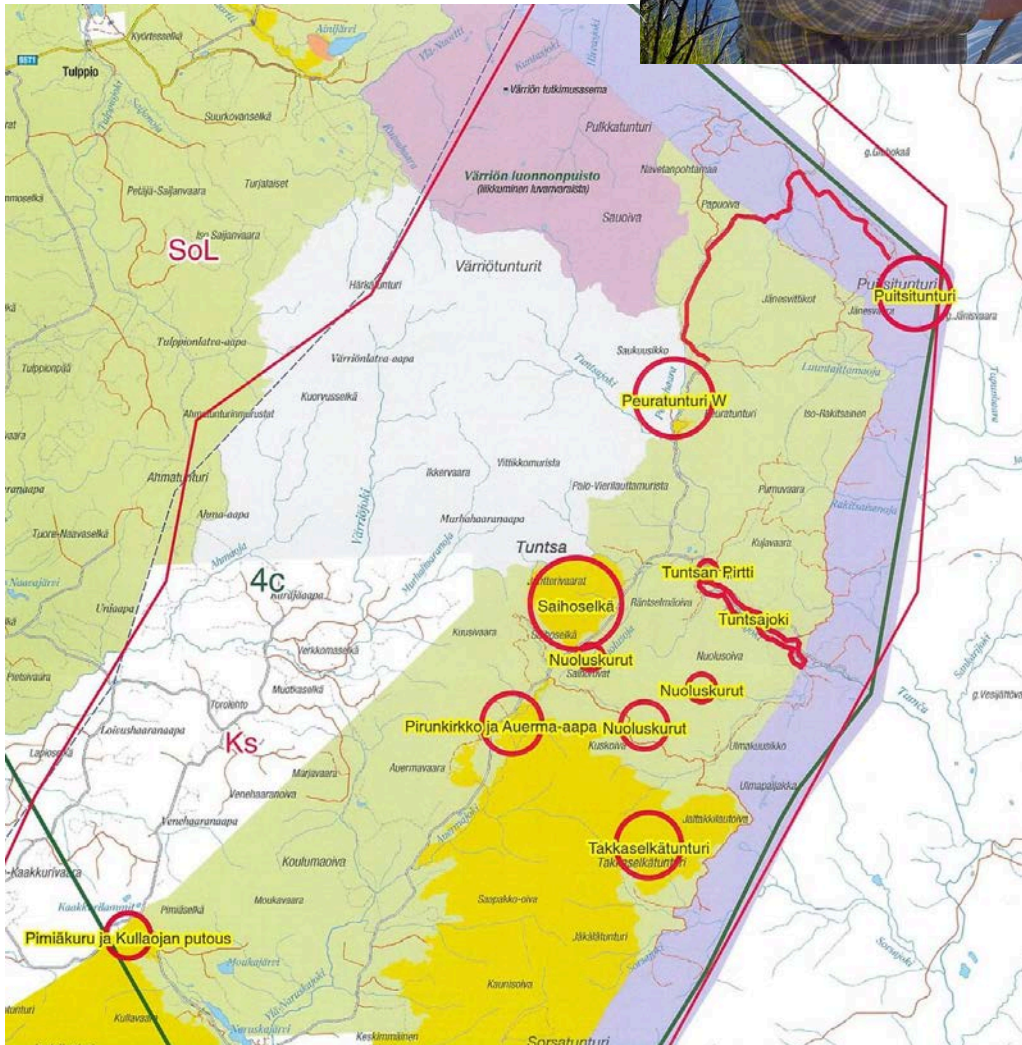
Sammalryöryhmä Sallan Tuntsalla

Suomen sammalryöryhmä kartoitti Sallan Tuntsan harvinaisia sammalia 28.8.–1.9. Sallan Tuntsa on sammalmielessä yksi heikoiten tutkituista seuduista Suomessa, alueelta on ennestään vain yksittäisiä sammalhavaintoja. Ryöryhmän asiantuntijat kartoittivat kurujen, tuntureiden, vanhojen metsien ja soiden harvinaisia ja uhanalaisia sammalia. Sammalryöryhmän jäsen Xiaolan He Luomuksesta osallistui retkeilyyn. Sen merkittävimpiä havaintoja olivat napakinnassammal (*Scapania spitsbergensis*, kuva ►), kiiltosirppisammal (*Hamatocaulis vernicosus*) ja isonuijasammal (*Meesia longiseta*). Ultraemäksisellä alueella kasvoi runsaasti ojasykerösammalta (*Weissia controversa*). Näytteet ovat vielä tutkimatta mikroskoopin alla, joten niistä voi vielä löytyä yllätyksiä. — Xiaolan He / Riikka Juutinen

Pimiäkuru 28.8.2016, kuva Xiaolan He

► Olisiko kiiltosirppisammalta? Laji osoittautui myöhemmin lapinsirppisammaleeksi (*Hamatocaulis lapponicus*), joka myös on uhanalainen. Kuvassa Timo Kypärä. Kuva Xiaolan He.

◀ Tutkitut kohteet. Kuva Riikka Juutinen.

Sammalkartoittajat Puitsitunturilla vasemmalta oikealle: Tuomo Kuitunen, Tapani Sallantaus, Thien-Tam Luong, rajavartija, Inkeri Ahonen, Tarja Marsh, Sanna Huttunen, Laura Vuoksenmaa, Riikka Juutinen, Timo Kypärä, Terhi Korvenpää, Xiaolan He, Kimmo Syrjänen, Antje Neumann, rajavartija.
 Kuva: Thien-Tam Luong

Sammalseuran syysretki

Tervetuloa mukaan Suomen sammalseuran syysretkelle **sunnuntaina 25.9. Espoon Ryssänkalliolle**. Tapaamme klo 11 Kellomäen kappelin parkkipaikalla. Sinne pääsee myös aivan viereen busseilla 246 K Leppävaarasta ja 226 a Espoon keskustasta. Ajo-ohje: Kehä III:a pitkin Gunnarlan tienhaaraan asti, Kunnarlantietä kunnes vasemmalla Kellonummentie. Raikonkorventiellä on enää huoltoajo sallittu. Eväät mukaan. Ilmoittautuminen xiaolan.he@helsinki.fi tai sisipiippo@gmail.com

Sieninäyttely on käsillä

Luomus ja Suomen Sieniseura järjestävät vuotuisen suuren sieninäyttelyn Helsingin Kaisaniemessä, kasvitieteellisen puutarhan kasvihuoneilla **sunnuntaina ja maanantaina 25.–26.9. klo 11–17**. Julkistamme ”Tuo kiinnostavin laji” -kilpailun viime vuoden tapaan! Kiinnostavimman lajin näyttelyyn tuonut palkitaan kirjapalkinnolla. Tilaisuuteen on vapaa pääsy, ja paikalla on maan johtavia lajintuntijoita. Omia sieniä voi tuoda tunnistettavaksi.

Nyt myös etsintäkuulutamme ”roosahelttaisen mustavahakaan”! Rusohelttavahakas (*Hygrophorus calophyllus*) kuvattiin tieteelle tasan 140 vuotta sitten suomalaisen P.A. Karstenin toimesta. Siitä ei ole varmoja havaintoja Suomesta tämän koommin. Toivomme nyt löytävämme sen terävänäköisten kansalaisten avulla. Jos löydät mustavahakaan näköisen sienen, jolla onkin vaaleanpunaiset heltat, ota sieni ja tarkka paikkatieto talteen, ja ilmoita havainnostasi Suomen Sieniseuraan. Palkitsemme löytäjän vuoden jäsenyydellä, joka sisältää neljä Sienilehteä.

— Outi Laakso, Suomen Sieniseuran tiedottaja

LUOMUS
 on luonnon tuntija - avaamme tieteen yleisölle
SIENINÄYTTELY
 SU-MA 25.-26.9. klo 11-17

Kaisaniemen kasvitieteellisen puutarhan kasvihuoneilla, Unioninkatu 44, Helsinki.
 Vapaa pääsy, myös kasvihuoneisiin!
 Tule terästämään sienitietouttasi ja tutustu samalla jännittäviin jäkälisiin.
 Paikalla on Suomen johtavia asiantuntijoita. Voit tuoda myös omia sieniä tunnistettavaksi!

TERVETULOA!
 Suomen Sieniseura ja Luomus

P.S. Osa sieninäyttelystä on kasvihuoneiden yleissolusajon pääosin voin portaita pitkin. Kasvihuoneilla ei ole lämpöä. Lajintuntijien lauseena: ei ole hessä. Lajintuntijien lauseena: ei ole hessä. Lajintuntijien lauseena: ei ole hessä.

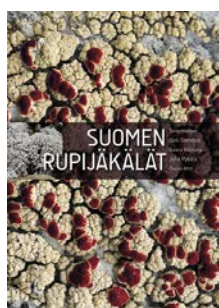
WWW.LUOMUS.FI LUONNONTIETEELLINEN KESKUSMUSEO

Luomuksen sienikirjat kampanjahintaan näyttelyn ajan

Kampanjahinnat voimassa 23.–27.9. Kaisaniemen kasvihuoneiden myymälässä, vain paikan päällä ostettuina, ei postimyyntiä.

60 € (ovh 68)

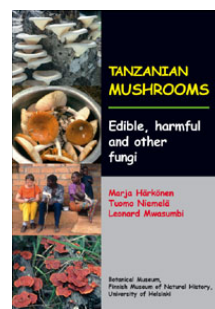
40 € (ovh 42)

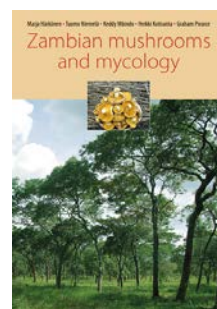
40 € (ovh 45)

25 € (ovh 30)

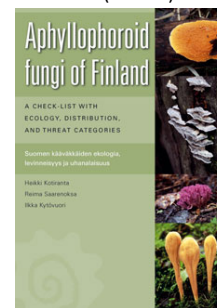
15 € (ovh 25)

20 € (ovh 25)

20 € (ovh 35)

10 € (ovh 15)

Botanicum 7/2016 ilmestyy perjantaina 7.10. Aineisto toimittajalle 5.10. mennessä.